

Павлова Наталя Валеріївна
к.ю.н., старший викладач кафедри
криміналістики, судової медицини
та психіатрії Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ І ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ У РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України передбачає такий вид допиту – як допит у режимі відео конференції. Таке положення законодавства безсумнівно є прогресивним кроком в сторону інновацій. Проте, розмите регламентування даного інституту свідчить про можливі загрози повноцінній реалізації прав учасників процесу та проблемні питання щодо криміналістичного забезпечення проведення допиту у такому форматі.

Згідно ст. 232 КПК України використання відеоконференцзв'язку здійснюється у випадках, коли через поважні причини учасник процесу не має можливості прибути за місцем провадження, якщо мова йде про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, або дії відбуваються за участю малолітнього або неповнолітнього свідка, потерпілого, а також, якщо необхідно вжити заходів для забезпечення оперативності досудового

розслідування [1]. Однак вказані випадки не є вичерпними, оскільки останнім пунктом їх переліку є «наявність інших підстав, які визначені слідчим, прокурором, слідчим суддею достатніми» для застосування відеоконференції. Як ми бачимо, законодавець віддав визначення поважності причини на власне вирішення особам, які ведуть процес.

З одного боку, використання оціночного поняття дозволяє у кожному випадку особисто підійти до такого питання, з іншого - для несумлінної особи це може стати підставою для зловживання шляхом неправильного тлумачення поважності. У п. 3 статті 232 КПК України мова йдеться, що використання у дистанційному досудовому розслідуванні технічних засобів і технологій повинно забезпечувати належну якість зображення і звуку, а також інформаційну безпеку. Належна якість зображення – це зображення, яке дозволяє однозначно ідентифікувати особу за її зображенням всіма учасниками процесу та зафіксувати зображення технічними засобами з наступною можливістю ідентифікації допитуваного по зображенню. Належна якість звуку – це звук, що дозволяє чітко та розбірливо розрізняти показання допитуваної особи всіма учасниками процесу та зафіксувати його технічними засобами з наступною ідентифікацією допитуваного за голосом [2].

Про обов'язковість належної якості зображення та звуку вказано і в інструкції «Про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час

судового засідання (кримінального провадження)», затвердженої наказом Державної судової адміністрації України від 15 листопада 2012 року № 155. До того ж, згідно п. 3.2.3. цього нормативного документа, учасникам судового процесу (кримінального провадження) має бути забезпечена можливість чути та бачити хід судового засідання (судового провадження), ставити запитання і отримувати відповіді, реалізовувати інші надані їм процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки, передбачені процесуальним законодавством. Для якісної організації запису всі учасники судового засідання (судового провадження) повинні висловлюватися голосно і виразно [3].

У цьому контексті є сумнівною позиція законодавця, котрий допускає проведення дистанційного допиту (ч. 10 ст. 232 КПК) у режимі відео конференції з аудіо – та відео перешкодами. Так, у п. 3 ст. 232 КПК мова йдеться про необхідне забезпечення належної якості зображення та звуку, як умови допустимості результатів, отриманих внаслідок проведення слідчих дій у режимі відео конференції, а вже у п. 10 цієї ж статті мова йдеться про можливість візуальних перешкод технічного характеру. На нашу думку, це є неприпустимим, оскільки виникає питання щодо достовірності та допустимості результатів проведення дій на досудовому розслідуванні. Крім того, застосування акустичних та візуальних втручань під час дистанційного проведення допиту особи цілком виключає можливість її ідентифікації. Допитувана за таких обставин особа відразу стає анонімним учасником кримінального процесу.

Викликає сумнівів можливість повноцінного використання всього арсеналу тактичних прийомів допиту у такому форматі. За своєю сутністю допит являє собою психологічний процес спілкування між особами, котрі беруть участь у ньому, спрямований на одержання інформації про відомі допитуваному факти, які мають значення для встановлення істини у справі. Аналізуючи визначення, можна побачити, що ключовим моментом є саме встановлення психологічного контакту між допитуваним та особою, яка проводить допит.

Важливе значення мають принциповість і одночасно доброзичливість, зацікавленість особи, яка провадить допит в особі допитуваного, тактовність, витримка, належна культура мови, коректність. Це сприяє створенню і підтриманню протягом слідчої дії спокійної, ділової обстановки, усуненню напруженості. А такого результату за екраном монітора звісно не досягти. Навіть термін «дистанційне розслідування» говорить про певну «дистанцію» між учасниками допиту. Отримати беззаперечні неспростовні фактичні дані можливо тільки за умов спілкування «очі в очі», застосування тактичних прийомів як емоційного, так і логічного впливу, тактичних комбінацій, що полягають у поєднанні прийомів різних видів. За інших умов матиме місце лише технічна фіксація даних. По іншу сторону монітора слідчому або судді складно розпізнати емоційний, вольовий стан допитуваної особи, її жестикуляцію, міміку, манери, звички, неможливо впевнитися, що на неї не здійснюється впливу та тиску з боку присутніх. Крім того, допитувана особа сприймається слідчим та судом більш відчужено, що може викривити сприйняття

інформації та істотно вплинути на прийняття певного рішення.

Втім, ми ніякою мірою не заперечуємо право на існування дистанційного розслідування. Можна сказати, що використання відеоконференції під час допиту може сприяти виключенню маніпулювання щодо затягування процесу досудового розслідування і дозволяє одержати процесуально значущу інформацію у максимально стислі строки. До того ж, використання відеоконференцій зв'язку надасть можливість вирішити цілий ряд проблемних питань кримінального судочинства. Проте, дистанційне розслідування не зможе і не повинно повністю замінити традиційну процесуальну форму і повинно застосовуватися лише у виключних випадках.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: - К.: «Центр учбової літератури», 2012. 292 с.

2. Книженко С. О. Особливості допиту в режимі відео конференції під час досудового розслідування // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. № 1062, серія «Право». вип. № 14, 2013р.

3. Про затвердження Інструкції про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального провадження) // Наказ Державної судової адміністрації України від 15.11.2012 р. №155 .

Плетенець Віктор Миколайович
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОДОЛАННІ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВУ

Розвиток інформаційних технологій накладає свій відбиток на всі сфери нашого життя, у тому числі й діяльність правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю.

Як зазначає В. Є. Ткаліч тенденції динамічного розвитку інформаційних технологій обумовлюють необхідність впроваджувати у практику діяльності ОВС сучасні здобутки науки і техніки, лише завдяки цьому можливий ефективний попереджувальний вплив на всі криміногенні фактори які детермінують злочинність. Роль інформаційних технологій у боротьбі зі злочинністю сама по собі різноманітна. В оперативно-розшуковій діяльності вони можуть успішно використовуватись для виявлення, документування, розкриття, попередження злочинів та припинення злочинної діяльності, у т.ч. на ранніх стадіях їх підготовки, замаху та вчинення [1, с. 211-212]

Розглянувши деякі проблеми використання у діяльності ОВС новітніх інформаційних технологій В.Б. Вишня та В.О. Мирошниченко констатують,